

signo crucis se munit dicit in plerimo .v. partis
De altari .

Altare in ecclesia propter tria fit prout
sub eius dedicatione dicitur. Scilicet enim
autem est quod noe primus deinde isaac
abraham et iacob altaria edificasse le-
guntur que non aliud quam lapides erecti intelli-
guntur. super quos sacrificia mactabant que suppo-
sito igne cremabant. moyses etiam fecit altare de
lignis sethim. et ibidem altare timiamaelis quod vesti-
uit auro purissimo prout legitur exo. xxv. et. xxvij.
et. xxix. c. ubi etiam ponitur forma ipsius altaris.
Salomon quoque sic legitur. iij. regum. vij. c. prope
finem altare aureum fabricavit. Ab his quidem
antiquis patribus altaria modernorum sumpturunt
exordium que in cornua quatuor eriguntur quorum
quedam unus sunt lapidis quedam ex pluribus
componuntur. nempe altaria et are aliquoties in-
differenter inveniuntur interest tamen. Nam altare
quasi alta res vel alta ara dicitur in quo sacerdotes
incensum adolebant. Ara quasi area id est plana
vel ab ardore dicitur quia in ea sacrificia ardebant
Et nota quod multipliciter in scripturis legitur alta-
re vicis superius et inferius interius et exterius
quorum etiam quodlibet duplex est. Altare superius
est deus trinitas de quo legitur. non ascendes
ad altare meum pro gradibus est et altare superius
ecclesia triumphans. de quo dicitur. tunc impo-
nes super altare tuum vitulos. Altare autem inferius
est ecclesia militans de quo legitur. Si altare lapi-
deum feceris mihi non edificabis illud de sectis la-
pidibus. Est etiam altare inferius mensa templi
de qua dicitur. Constituite diem solemne in comen-
sis usque ad cornu altaris. Et in. iij. regum. vij. dicitur
Quod salomon fecit altare aureum. Altare vero
interius est cor mundum prout infra dicitur. Est etiam
altare interius fides incarnationis de qua iubetur
in exodo. Altare de terra facietis mihi. Altare
autem exterius est ara crucis hoc est altare holo-
causti super quo cremabantur sacrificia respertimus
Unde in canone misse dicitur. Iube hec in sublime
altare tuum perferris. Altare etiam exterius sunt
ecclesiastica sacramenta de quibus dictum est. Alta-
ria tua domine virtutum. Rursum altare est motus
ficatio nostra seu cor nostrum in quo carnales
motus feruore spiritus sancti consumuntur. Secundo altare
etiam significat ecclesiam spirituales. Quatuor eius
cornua significant quatuor mundi plagas per quas
ecclesia dilatare. Tercio significat christum sine quo
munus nullum acceptabile pro offerre. Unde eccle-
sia solet oraciones ad patrem dirigere per christum
Quarto significat corpus domini prout in parte
vi. sub ti. de parascue dicitur. Quinto significat
mensam in qua cum discipulis conuiuatus est christus
Sane legitur in exo. quod in arca testamenti. siue te-
stimoniij reposita est testificatio id est tabule in
quibus scriptum erat testimonium. Licet etiam quedam
reposita ibi testifonia dici possint et hoc in testi-
ficacione quod legem naturalem in cordibus scriptam
fiscitauerat in scriptis. Reposita est etiam ibi vna

aurea plena manna in testificacionem quod panem
dedisset filiis israel de celo. Et virga aaron in
testimonium quod omnis potestas a deo est. Et tueror
nomini in testimonium pacti. quo dixerant omnia
que dixerit nobis dominus faciemus. Et ob hoc dicta
est arca testimonij vel testamenti. ob hoc etiam di-
ctus est tabernaculum testimonij. Super arcam vero
factum est propitiatorium. de quo dicitur in plerimo
quarte partis in cuius rei imitationem in quibus-
dam ecclesijs super altare collocatur arca seu taber-
naculum in quo corpus domini et reliquie reponuntur
Precepit etiam dominus fieri candelabrum ductile ex au-
ro purissimo. exo. xxv. legitur in. iij. regum. c. vij. quod
in arca federis aliud non est nisi due tabule lapi-
deas quas posuerat in ea moyses in ore bethor quando pe-
pigit fedus dominus cum filiis israel cum egre-
derentur de terra egypti. Et nota quod tempore silue-
stri pape constantinus imperator construxit basi-
licam. lateranensem. in qua posuit arcam testamenti
quam tytus imperator apporauerat de hierusalē
et candelabrum aureum cuius vij. infusorij lucernis
in qua archa sunt hec. annuli et vices auree.
tabule testimonij. virga aaron manna panes or-
deacei. vna aurea. vestis inconfutis. et arundo
et vestimentum sancti iohannis baptiste et forpices
cuius quibus tonsus fuit sanctus iohannes euange-
lista. Sane homo si habet altare mensam cante-
labrum et arcam templi dei est. Oportet siquidem
cum altare habere ubi recte offerat et recte di-
uidat. Altare est cor nostrum in quo debemus of-
ferre. Unde in exo. precepit dominus in altari offeres
holocausta quia de corde debet procedere opera
igne caritatis accensa. Holocausta dicuntur
ab olon quod est totum et tauma quod est incendiū vnde
holocausta quasi ex toto incensa. In isto igitur alta-
ri debemus recte offerre. et recte diuidere. Recte
offerimus quando bonum quod cogitamus ad perfectio-
nem producimur sed non recte diuidimus si non discre-
te illud facimus. quod sepe putat homo facere bonum
et facit malum. et sepe ex vna parte facit bonum et
ex alia parte facit malum. et ita ipse edificat et ipse
destruit. sed tunc recte diuidimus. quando bonum
quod facimus non nobis sed soli deo attribuimus
Mensam quoque oportet hominem habere ut inde
panes verbi dei sumat. Per mensam scilicet scrip-
turam intelligimus de qua psalmista. Parasti in conspe-
ctu meo mensam aduersos eos qui tribulant me.
i. dedisti mihi scripturam contra temptationes et mo-
niam oportet ut hanc habeamus scilicet mente re-
ponamus ut panes verbi dei inde sumamus. Pro
defectu huius panis dicit hieremias. paruuli
reuerunt panem et non erat qui frangeret eis.
Oportet etiam eum habere candelabrum ut bonis
operibus luceat. Candelabrum exterius illuminans
est opus bonum quod alios per bonum exemplum
accendit de quo dicitur. Nemo accendit lucernam
et ponit eam sub modio sed super candelabrum. lucer-
na iuxta verbum domini est bona intentio quia christus
dicit. Lucerna est oculus tuus. oculus vero est inten-
tio. Non debemus ergo ponere lucernam sub modio

sed supra candelabz quoniam si habemus bonaz
intencionē non debemus abscontere sed bonum
opus alijs in lumē et exemplū maifestare. **Q**por
ter eum etiā habere arcaz que dicit ab arcendo.
Arca ergo potē dici disciplina vel regularis vita
per quā crimina a nobis arcent. In arca autē sunt
virga tabula et manna quia in regulari vita de
bet esse virga correctionis vt caro castiget et
tabula dilectionis vt de9 diligat. In tabulis em̄
scripta sunt mandata que p̄tinent ad dilectōez
del. **D**ebet etiā ibi esse manna diuine p̄libacōnis
vt q̄z suauis est deus gustemus et videamus qz
bona ē negociacō ei9 iuxta illd̄ puer. de ml̄eri
forti gustauit et vidit qz bona est. **V**t ergo tē
plum dei simus habeam9 in nobis altare p̄ obla
cionē ne appareamus in ōspectu dei vacui iuxta
illud eccl̄. **N**on apparebis in cōspectu dei tui va
cuus. **M**ensam p̄ refectōez ne deficiamus i via
quasi ieiunij iuxta illud euāgelij. **S**i dimiserim9
eos ieiunos deficiet in via. **C**andelabz p̄ bonaz
opacionem ne simus ociosi iuxta eccl̄. **M**ultā ma
liciaz docuit ociositas. **A**rcā ne simus quasi filij
belial. i. absqz iugo indisciplinati. disciplina em̄
necessaria est iuxta illud ps̄. **A**pl̄ēdite discipli
nam ne q̄ndo irascatur dominus et c̄. **D**e hijs etiā
et alijs ornāntis in se. ti. dicit. **H**oc altare ille
edificat qui cor suū vera hūilitate alijsqz virtuti
bus exornat. **V**n̄ greḡ. **Q**ui virtutes sine hūi
litate ōgregat q̄si qui puluerē in vētum portat.
Per altare em̄ cor n̄m̄ intelligit vt dicitur vbi
de altaris dedicacōne ageť qd̄ est in medio cor
poris sic altare i medio ecclesie. **D**e altari iubeť
a domino in leuitico. **I**gnis in altari meo semp
ardebit. **I**gnis est caritas altare est cor mūdū.
Ignis sep̄ ardebit in altari qz caritas semp̄ fer
uebit in corde n̄o. **V**n̄ salomō in canticis canti
corum. **A**que multe nō possunt extinguere cari
tatē. **Q**uia em̄ semp̄ ardet extingui nō pot̄. **V**os
ergo scdm̄ ap̄l̄etam agite diē leticie in ōfreque
tacōnibus seu in ōtensis vsqz ad cornu altaris
quia reliquie cogitacōnū diem festū agent tibi
De hac ap̄l̄us. **E**xcellenciorē viam nobis demō
strat excellenciorē viā dixit caritatē quia ipsa
est sup̄ omnes virtutes et quicūqz ipsam habet
omnes virtutes habet. **H**oc est verbū abbreviatū
qd̄ facit domin9 sup̄ terrā qz adeo breue est vt
d̄ cat̄ habe caritatē et fac quicquid vis. **E**x his
nāqz duobus mābātis tota lex p̄bet et ap̄l̄etē
Vel p̄ altare vniuscuiusqz animaz intelligimus
que edificat d̄no ex lapidib9 viuis. scz ex virtu
tib9 varijs et diuersis. **P**orro im̄tēam̄ia alba
quibus operit altare carnē siue humanitatē sal
uatoris designant. que multo labore candidant
sic et xp̄i caro ex terra. i. ex maria orta p̄ multas
tribulaciones ad resurrectionē et candorē et le
ticiā immortalitatis puenit. de qua filius exul
tat patri dicens. **C**oncidisti faccū meū et circū
dixisti me leticia. **A**ltare ergo vestiri est animā
immortali et incorruptibili corpe coniungi.
Rursus albis et mūdīs pānis operit altare q̄nto

edz mūdū bonis operib9 adornat. **V**n̄ ap̄c̄.
lij. **V**estimtis albis iduaris. ne appareat ōfusio
nubilitatis tue. **E**t salomon. **O**mn̄i tempe vestimē
ta tua sine candida idest opa tua sine mūdā. **M**o
dicū em̄ p̄besset accedēti ad altare sumā digni
tatem et infimā vitaz habere. **V**n̄ berū. **M**on
struosa res est fides prima et vita p̄ma gradus
sumus et stat9 infim9 igens auctoritas et animi
instabilitas et c̄. **P**allia vero serica sup̄ altare
posita sunt diuersoz virtutū ornāmēta quibus
anima decorata est. vestimēta quoqz quib9 alta
re ornat sunt sancti vt dicit in ti. sequēti. **P**inci
pium et finis misse fiūt in dextra parte altaris
mediū in sinistra put in quarta parte sub ti. de
mueacōe sac̄. dicit. **A**ntiqui altaria ōcaua facile
bant. p̄pter illud qd̄ legit ezech. xliij. q̄ in alea
ri dei fossa erat et hoc scd̄z greḡ. ne holocausta
supposita vētus dispergeret. **D**icit etiā i. c. xl. qd̄
altare erat reflexū intrinsecus p̄ circuitū. **C**e
terū gradus quibus ad altare ascendit spūaliť
demōstrat ap̄l̄os et martires cristi quosqz eius
amore sāgumē suū fuderūt. sponsa in canticis
amoris vocat ascensū purpureū. **E**xprimunt qz
quindēcim virtutes que signant per quindēcim
gradus quibus ascendebat in templū salomōis
et a p̄l̄eta in quindēcim psalmis continue demō
stratur quas beatus vir ascensōes in corde suo
disposuit. **H**anc scalaz vidit iacob sumitas eius
celos tangebāt. **P**er hos grad9 competentē vir
tutū gradus intelliguntur quib9 ad altare idest
xp̄m ascendit iuxta illud ps̄. **E**t ambulabunt de
virtute in virtute. **E**t iob p̄ singulos grad9 me
os p̄nūciato illū. **L**egitur tñ in exo. **N**on ascen
des ad altare meū p̄ gradus ne reueletur rursū
tudo tua. nōdū em̄ forte antiqui femoralib9 vte
bant. **I**n oculo toletano cauet. qz clericus causa
doloris in alteri9 p̄niciē altare vel ymaginē ex
uens vestib9 v̄l lugubri veste vel spinis recm̄
gēs vel eccl̄ie lumina extinguēs deponat. **S**ed
si eccl̄ia sua iure suo in debite spoliat hoc causa
memoris facere v̄l scdm̄ quosdā quemadmodū
et in die passionis d̄ni in signum tristicie altaria
denudantur. qd̄ tñ hodie ōsiliū reprobat lug
dunē. **D**eniqz altaria que p̄ somnia et p̄ manes
quasi reuelacionis hominū ōstruuntur reproban
tur omnino.

De picturis cortinis et ornāntis ecclesie.

Pictura et ornāmēta in ecclesia sunt
lalcoz lectio et scripture. **V**n̄ greḡ.
Aliud est picturaz adorare. aliud per
picture historiaz quid sit adorandum
adhibere. **P**lam qd̄ legentibus hoc idest cer
nētibus p̄stat pictura quā in ipsa ignorātes vi
dent quid sequi debeant. in ipsa legūt qui literas
nesciūt. **S**ane caltel ignē adorāt et cogūt alios
idē facere alia ydola ōtrahentes. **P**aganū vero
ymagines seu yconias et ydola adorant qd̄ sar
raceni nō faciūt qui ymagines nec h̄re nec vite
re volūt. moti ex verbo illo. **N**ō facies tibi omēz
similitudinem eoz que in celo v̄l in terra vel in